

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 14.01.2026 nr

Meie 11.02.2026 nr 14-1/260217/2601182

Vastuskiri

Austatud avaldaja

Täname Teid pöördumise eest. Kirjeldatud olukord on inimlikult väga raske ning pettumus ja ebaõiglustunne seda suuremad, kuna tegemist oli säästudega, mis pidid andma kindlust väärikaks toimetulekuks pensionieas.

Kahjuks ei ole õiguskantsleril võimalik teha enam kui üksnes pakkuda selgitusi, miks olukord on kujunenud selliseks nagu see praegu on.

Põhiseaduse § 32 ütleb, et igaühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. See kaitse hõlmab ka väljateenitud palka, olgu tegemist arsti, juristi või mis tahes muu elukutse esindajaga. Omandipõhiõigus kaitseb ühtlasi inimese õigust oma vara vabalt vallata, kasutada ja käsutada. Nii on inimene vaba ka otsustama, kuhu oma raha paigutada.

Paraku on nii, et kui inimene paigutab raha selleks, et seda kasvatada, kaasneb suurema tulu võimalusega sageli ka suurem risk.

Hoiu-laenuühistus on ajalooliselt saanud pakkuda pangast kõrgemat hoiuseintressi. Et kõrgemat intressi maksta, peab ühistu üldjuhul teenima väljaantavatelt laenudelt rohkem tulu. Tihti tähendab see, et ühistuliikmete hoiustatud raha investeeritakse (antakse laenu) riskantsematesse ettevõtmistesse. Ehk hoiustajate raha kasutatakse küll tulusamal, kuid sageli ka riskantsemal viisil võrreldes pankadega.

Ka pangad laenavad välja muu hulgas hoiustajate raha, kuid nemad peavad täitma palju rangemaid nõudeid ja see teeb panga jaoks raha kasutamise kallimaks. Seetõttu on ka pangahoiustele pakutavad intressid reeglina madalamad kui mõnes hoiu-laenuühistus.

Kahjuks inimesed ei taju, et hoiu-laenuühistu ei ole pank ning et nende hoiused ei ole kaitstud samaväärselt pangahoiustega. Kui pankade tegevus on rangelt reguleeritud ja finantsjärelevalve all, sest pankade kaudu tehakse igapäevaseid makseid, neis hoiab raha korraga väga suur hulk inimesi ning ühe panga probleemid võivad halvimal juhul mõjutada kogu majandust, siis hoiu-laenuühistu toimimismudel on teistsugune: see on liikmete endi loodud ühistu, mis tegutseb eeskätt oma liikmete huvides. Sellepärast on hoiu-laenuühistute tegevus ka nõrgemalt reguleeritud kui pankade oma.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Hoiu-laenuühistute algne idee seisnes selles, et sama piirkonna või sama ametit pidavad inimesed koonduvad, et laenata omavahel lihtsamalt ja odavamalt raha. Selline tegevus pidi põhinema omavahelisel usaldusel, kus liikmed tunnevad üksteist ning kõik liikmed saavad ühistu tegevuses kaasa rääkida. Ühistu liikmete kontroll ühistu tegevuse üle on üks peamine põhjus, miks ei ole ühistutele kehtestatud ka riiklikku järelevalvet.

Praktikas ei ole selline kontroll tihti aga toimunud, sest mitme hoiu-laenuühistu liikmeskond on kasvanud nii suureks, et tavaliikmetel ei ole tegelikku võimalust, oskuseid või ka soovi ühistu tegevust kontrollida nii nagu selle algne idee ette nägi. Nii võibki juhtuda, et otsused ühistuliikmete hoiuste arvelt laenude andmise ja riskide võtmise kohta tehakse kitsas ringis ning tavaliige saab probleemidest teada alles siis, kui on juba hilja.

Hoiu-laenuühistusse paigutatud hoiused ei ole kaitstud ka Tagatisfondiga. See tähendab, et hoiu-laenuühistu maksejõuetuse korral ei garanteeri riik hoiustaja säästude säilimist 100 000 euro ulatuses iga hoiustaja kohta, nagu seda tehakse Eestis tegutsevate pankade hoiuste puhul ([Tagatisfondi seadus](#) § 25). Nii tuleb paraku arvestada võimalusega, et hoiu-laenuühistu pankroti korral võib hoiustaja halvimal juhul kaotada kogu oma hoiustatud raha. Hoiu-laenuühistu pankroti korral muutub Teie hoius nõudeks ühistu vastu, mis rahuldatakse seaduses sätestatud korras pankrotivarast ning raha tagasisaamine sõltub sellest, kui palju vara ühistul selleks hetkeks tegelikult alles on. Selgitasime seda ka oma 03.10.2025 vastuses.

Kuigi Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu liikmed on loonud eraõigusliku SA Hoiuste Tagamise Fondi, mis tagab ühistute liikmete hoiused kuni 20 000 euro ulatuses, on fondiga liitumine vabatahtlik. Eesti Hoiu-laenuühistute Liitu andmetel on SA Hoiuste Tagamise Fondi poolt praegu tagatud viie hoiu-laenuühistu hoiused: Kambja, Kehtna, Saaremaa, Põlvamaa ja Maaelu Edendamise HLÜ liikmete omad (vt [SA Hoiuste Tagamise Fond | Eesti Hoiu-laenuühistute Liit](#)).

Loodame, et need selgitused aitavad Teil tekkinud olukorda paremini mõista ja annavad vähemalt veidi selgust ning tuge selles raskes olukorras.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Evelin Lopman
ettevõtluskeskkonna osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel